

с.

7. Тарнопольський О. Б., Корнева З. М. Аспектний підхід до навчання англійської мови для спеціальних цілей у немовних ВНЗ. *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна*. 2011. Вип. 18. С. 231–239.

8. Христова О. Ф. Використання фахових текстів на заняттях з англійської мови за професійним спрямуванням. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького* : зб. наук. пр. 2011. № 6. С. 220–225. (Серія «Педагогіка»).

Черниш Кіра Олексіївна – здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Бердянський державний педагогічний університет

Несторенко Тетяна Петрівна – кандидат економічних наук, доцент, професор АS кафедри менеджменту, Сілезька академія, Польща; кафедра економіки, менеджменту та фінансів, Бердянський державний педагогічний університет

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15812902>

ВПЛИВ ВІЙНИ НА МОТИВАЦІЮ МОЛОДІ ДО ПІДПРИЄМНИЦТВА: НОВІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Сучасна молодь України стикається з безпрецедентними труднощами, викликаними війною, економічною нестабільністю та соціальними змінами. Умови воєнного стану істотно вплинули на всі аспекти життя молодих людей, включаючи освіту, зайнятість, фізичне та психологічне здоров'я, участь у громадському житті і соціальну інтеграцію. Ці виклики вимагають всебічного аналізу та розроблення стратегічних заходів у рамках державної політики, що має на меті підтримку молоді в контексті сучасних реалій [1].

Головна мета дослідження полягає в аналізі змін мотиваційних чинників, які спонукали молодих людей до започаткування власної справи в умовах

російсько-української війни, визначенні нових викликів та можливостей, з якими стикається молодь у сфері підприємництва в умовах кризових ситуацій, та впливу цих факторів на їхні рішення щодо започаткування бізнесу.

У сучасних умовах, коли Україна перебуває в стані повномасштабної війни, трансформується не лише політичний та економічний ландшафт держави, але й змінюється внутрішній світогляд молодого покоління. Молодь, яка традиційно розглядалась як соціальна група з високим потенціалом до інновацій, змушена шукати нові шляхи для самореалізації в умовах нестабільності, ризику, економічних труднощів та психологічного тиску [2].

З одного боку, війна створює численні виклики: втрата стабільного ринку, обмеження фінансових ресурсів, небезпека фізичного знищення майна, постійна загроза життю, міграція, розірвані ланцюги постачання та скорочення споживчого попиту. Такі обставини могли б, здавалося б, повністю демотивувати молодь займатися бізнесом. Багато хто втрачає віру в майбутнє країни, змушений емігрувати або зосереджується на короткостроковому виживанні замість довгострокового планування.

Однак, як не парадоксально, війна також відкриває нові горизонти. Молоді підприємці починають активніше шукати ніші, пов'язані з військовими потребами, відновленням інфраструктури, цифровими рішеннями для безпеки та логістики, гуманітарною допомогою, психологічною підтримкою тощо. Війна породжує попит на нові товари й послуги, зокрема в сферах інформаційних технологій, охорони здоров'я, енергетики, альтернативних джерел живлення. Водночас спостерігається активізація державних і громадських програм підтримки малого й середнього бізнесу, спрямованих на відновлення економіки та збереження підприємницького духу нації.

Особливої уваги заслуговує зміна мотиваційних чинників молоді. Якщо раніше підприємництво асоціювалося насамперед із матеріальним добробутом, самозайнятістю та незалежністю, то в умовах війни додається мотивація

“служіння суспільству”, “підтримка армії”, “відбудова країни” та “національна ідентичність”. Молодь починає сприймати бізнес як інструмент соціальних змін, як спосіб наблизити перемогу або хоча б зберегти життя та гідність в умовах турбулентності [4].

Підприємництво перестає бути суто економічною категорією і стає виразом громадянської позиції. Молоді люди відкривають бізнеси, які мають соціальний ефект: шиють амуніцію, виробляють турнікети, запускають волонтерські ініціативи, надають послуги ВПО або ветеранам, а частину прибутку передають на підтримку ЗСУ [4]. У підприємстві вони бачать спосіб впливати на ситуацію, реалізовувати своє бажання діяти, не бути осторонь. Також зростає популярність проєктів, що підкреслюють українську культурну ідентичність: бізнеси з етномотивами, виробництво товарів “made in Ukraine”, патріотичні бренди. Це свідчить про формування нового типу молодого підприємця – соціально відповідального, ціннісно вмотивованого, стратегічно орієнтованого.

Попри складність воєнного часу, перед молоддю відкриваються нові перспективи. Це активізація грантових і менторських програм від українських і міжнародних організацій; доступ до онлайн-освіти та курсів з підприємництва; розвиток цифрової економіки – фриланс, онлайн-магазини, інфобізнес; підтримка стартапів на локальному та глобальному рівнях [6].

До основних перешкод належать нестача стартового капіталу, зниження купівельної спроможності населення, ризики фізичного знищення активів, нестабільне правове поле, високий рівень стресу та психологічного вигорання.

У розвитку молодіжного підприємництва є надзвичайно важливою роль державної та міжнародної підтримки. Державні програми, менторські ініціативи, бізнес-інкубатори, а також міжнародні фонди та програми на кшталт GIZ та Erasmus+ [3], суттєво стимулюють активність молоді у сфері бізнесу. Вони не лише забезпечують фінансування, а й сприяють формуванню у

молодих підприємців ключових навичок стратегічного планування, адаптації до змін та ефективного управління в умовах кризи. Відбувається переосмислення цінностей молоді в умовах війни – війна сприяє зміні життєвих пріоритетів, посиленню прагнення до самостійності, свободи та самореалізації через підприємництво [5]. Для багатьох людей власна справа стає відповіддю на втрату роботи, переміщення або економічну нестабільність. Також виникає тенденція створення бізнесів, спрямованих на підтримку армії, допомогу ВПО, відновлення економіки та інфраструктури.

Війна пришвидшує становлення молодих лідерів, здатних мислити стратегічно, діяти та брати відповідальність. Війна стала каталізатором трансформації молодіжного підприємництва в Україні. Змінилась не лише мотивація, а й сама сутність підприємницької діяльності: від індивідуального до суспільного, від прибутку до цінностей. Молодь демонструє здатність швидко адаптуватися, брати на себе відповідальність, будувати бізнес, який є не лише комерційним, а й соціальним ресурсом для країни. Підтримка молодіжного підприємництва має стати одним із ключових чинників повоєнного відновлення України.

Використана література

1. Базиль Л. О., Орлов В. Ф., Несторенко Т. П., Остенда А., Пеліова Я. Підготовка майбутніх фахівців до молодіжного підприємництва у закладах вищої освіти. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2023. № 3. С. 432–447. DOI: <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2023-1-3-432-447>.

2. Котковський В., Самородов Б., Чхеайло А. Управління людськими ресурсами в умовах війни: мотивація, шляхи і способи ефективного застосування особистісного потенціалу. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 3(50). С. 228–235. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-34>.

3. Перелік організацій та фондів, які допомагають українцям (населенню) під час війни. *Офіційний сайт Коронської селищної ради*. URL: <https://www.clipr.cc/d06LZ> (дата звернення: 01.05.2025).

4. Як змінилась українська молодь під час війни та чого прагнуть підлітки? *Visit Ukraine*. URL: <https://www.clipr.cc/YYL4x> 17.05.2023.

5. Bazyl L., Nestorenko T., Orlov V., Ostenda A. Entrepreneurial Education from the Perspectives of Self-Determination and Self-Development for Future Engineers. *Zeszyty Naukowe WST*. 2024. Vol. 18. P. 85–102. DOI: <https://doi.org/10.54264/0090>.

6. Nestorenko T., Ostenda A., Kravchyk Yu., Nestorenko O. Entrepreneurship and universities: a place of academic business incubators. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2022. Vol. 7, № 1. P. 63–71. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2022-1-7>.

Матусяк Галина Іванівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління, права та гуманітарних наук, Херсонський державний аграрно-економічний університет

ВОЄННИЙ ЗЛОЧИН У РОМАНІ БЕРНГАРДА ШЛІНКА «ЧИТЕЦЬ»: ДИФУЗІЯ ОБРАЗІВ КАТА І ЖЕРТВИ

Російсько-українська війна загострила актуальність терміну «воєнний злочин» у вітчизняному міждисциплінарному науковому дискурсі, що виходить за межі кримінального і міжнародного права. Дослідники різних галузей знань вивчають сучасний локальний контекст воєнних злочинів, скоєних агресором, спираючись на світовий досвід опрацювання проблеми. З'ясування гуманітарних аспектів цього явища є цінним з огляду на такі категорії, як «колективна пам'ять», «історична травма», «національна свідомість»,

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Економічний факультет

**Кафедра публічного управління, права та гуманітарних наук (м. Херсон-
Кропивницький)**

**Західноукраїнський національний університет (м. Тернопіль)
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН
України» (м. Львів)**

**Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка (м. Кропивницький)**

Національний університет «Одеська політехніка» (м. Одеса)

Запорізький національний університет (м. Запоріжжя)

Черкаський державний технологічний університет (м. Черкаси)

Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова» (м. Черкаси)

Агенція регіонального розвитку

Кіровоградської області (м. Кропивницький)

ГО «Спілка економістів України» (м. Київ)

ГО «Всеукраїнська асоціація економістів-міжнародників» (м. Київ)

Бердянський державний педагогічний університет (м. Запоріжжя)

University of Business (Katowice, Poland)

University of Information Technology and Management (Rzeszów, Poland)

Academy of Silesia (Katowice, Poland)

University of Business (Katowice, Poland)

Lebanese-French University of Technology and Applied Sciences (Lebanon)

Christian Albrecht University of Kiel (Germany)



**III Міжнародна науково-практична конференція
«МОДЕРНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ»**

**30 травня 2025 року
Херсон – Кропивницький**

УДК 005:339.9(043.2)

Рекомендовано до друку
Вченою радою економічного факультету
Херсонського державного аграрно-економічного університету
(протокол № 9 від «29» травня 2025 р.)

МОДЕРНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (30 травня 2025 р., м. Херсон-Кропивницький) / за ред. Н. В. Кириченко, Л. О. Сімонцевої, Ю. Л. Главацької та ін. Херсон-Кропивницький, 2025. 495 с.

Матеріали конференції містять дослідницькі здобутки науковців і здобувачів різних рівнів освіти, які зацікавлені важливими аспектами сучасного українського та закордонного права, публічного управління, політології, історії, економіки, впливу євроінтеграційних викликів правовій та управлінській модернізації України, тощо.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти та всім зацікавленим особам. Матеріали збірника подаються в авторській редакції та друкуються мовою оригіналу.

Думки авторів публікацій можуть не збігатися з думками і позицією редакції. Тези доповідей друкуються в авторській редакції. Автори несуть безпосередню відповідальність за зміст поданих матеріалів, достовірність наведених фактів, посилань, правопис власних імен, дотримання академічної доброчесності тощо. Редакція не несе відповідальності за зміст публікацій.

Відповідальний за випуск – декан економічного факультету, к.е.н., доцент Кириченко Н. В.

Технічний редактор: к. філол. н., доцент кафедри публічного управління, права та гуманітарних наук Главацька Ю. Л.

Розповсюдження і тиражування матеріалів без офіційного дозволу Херсонського державного аграрно-економічного університету заборонено!

© Колектив авторів, 2025

© ХДАЕУ, 2025

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ	
Лавренко Д.О. <i>Вплив Ratio Decidendi та Obiter Dictum на процес формування юридичних конструкцій в англосаксонській правовій системі</i>	11
Компанієць А.В. <i>Тактичні особливості огляду предметів та документів при розслідуванні службових злочинів у поліції</i>	14
Новікова М.М. <i>Соматичні права у контексті трансгуманістичного переосмислення прав людини</i>	18
Ткаченко А.К., Корогод С.В. <i>Об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення: поняття, ознаки</i>	21
Степаненко Б.О., Христова Ю.В. <i>Особливості відповідальності співучасників за чинним КК України</i>	24
Піскун В.В., Христова Ю.В. <i>Вплив суспільної небезпеки діяння на оцінку крайньої необхідності: проблеми й необхідність єдиного підходу</i>	28
Різванов В.С., Корогод С.В. <i>Об'єкт кримінального правопорушення: поняття, види, значення. Співвідношення з предметом кримінального правопорушення</i>	34
Різванова К.Є., Чорна А.Г. <i>Закон про кримінальну відповідальність: поняття, ознаки, система</i>	37
Солод В.С., Серафимова О.М. <i>Модель функціонування поліції Великої Британії, як приклад покращення національних правоохоронних структур</i>	41
Чепік А.М., Христова Ю.В. <i>Організатор кримінального правопорушення: актуальні питання кваліфікації</i>	45
Чирва В.Е., Фролов М.М. <i>Правове регулювання державного бюджету України: сучасний стан та напрями вдосконалення</i>	49
Паламарчук І.В. <i>Актуальні питання забезпечення реалізації механізму повернення в Україну незаконно виведених в іноземні держави активів</i>	52
Алябов Ю.В. <i>Можливості доступу до екологічної інформації в Україні</i>	58
Різванова К.Є., Резворович К.Р. <i>Поняття та види цінних паперів як об'єктів цивільних прав</i>	61
Павлій М.А., Христова Ю.В. <i>Актуальні питання визначення поняття «кримінальне правопорушення» в кримінальному кодексі України</i>	65

<i>блокчейн</i>	
Карнаушенко А.С., Недоренко С.О. <i>Волонтерські та донорські ініціативи в аграрній реабілітації після деокупації</i>	393
Карнаушенко А.С., Притула Д.А. <i>Роль агростартапів та інноваційних підприємств у трансформації традиційного агробізнесу</i>	396
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ, ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГУМАНІТАРНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ	
Kowalska K.-J. <i>A few words about the activities of individual academics as a contribution to building international cooperation of university units – an introduction to considerations</i>	400
Главацька Ю.Л. <i>Legal English: historical context</i>	402
Совач К.О. <i>The specialty D8 Law in Ukraine and the UK</i>	405
Шуліка Є.Є. <i>Державна політика публічного адміністрування діяльності комерційних банків України в особливий період</i>	409
Силенко Л.М. <i>Особливості адміністративно-правового регулювання поховальної справи</i>	413
Бойко Л.М. <i>Іншомовна комунікація як ключова складова професійної підготовки майбутніх фахівців публічного управління</i>	416
Чайка Т.О. <i>Співпраця територіальних громад України з міжнародними фондами у сфері енергоефективності в умовах воєнного стану: виклики сталого енергетичного розвитку</i>	419
Козій О.Б. <i>Формування лексичної компетенції студентів на немовних факультетах</i>	423
Черниш К.О., Несторенко Т.П. <i>Вплив війни на мотивацію молоді до підприємництва: нові виклики та можливості</i>	427
Матусяк Г.І. <i>Воєнний злочин у романі Бернгарда Шлінка «Читець»: дифузія образів ката і жертви</i>	431
Башинський І.А. <i>Механізми державної підтримки демографічного розвитку України</i>	435
Макухіна С.В. <i>Формування громадянської компетентності в умовах сучасної освітньої практики</i>	440
Озьмінська І.Д., Тимків І.В. <i>Виклики та перспективи для публічного управління сферою культури в Україні</i>	442
Козакова Л.О., Чебикіна І.В. <i>Освіта України в контексті європейської інтеграції</i>	445
Повод Т.М., Чайка Р.Г. <i>Фінансова поведінка аграрних підприємств в умовах воєнної нестабільності: емпіричне дослідження</i>	450